

САОПШТЕЊЕ

У периоду од 18. до 20. априла 2013. године, на Дивчибарарама је одржана 8. међународна конференција: "Безбедност саобраћаја у локалној заједници".

У раду Конференције учествовало је преко 350 стручњака из Србије и иностранства (Немачка, Италија, Велика Британија, Русија, Хрватска, БиХ, Црна Гора, Македонија). Конференцији је присуствовало око 100 студената из високошколских установа које изучавају и безбедност саобраћаја (из Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца, Бања Луке).

На Конференцији:

- Представљена је најновија резолуција УН о глобалној кризи безбедности саобраћаја (A/RES/66/260), након чега су изложена 3 (три) уводна реферата и осталих преко 80 радова, реферата и дискусија.
- Објављен је Зборник радова у електронском и штампаном издању. Штампано издање садржи 53 рада, који су добили позитивне рецензије, укључујући и три одабрана и награђена студентска рада. Припремљен је и Зборник одабраних радова на енглеском језику.
- Додељене су плакете за допринос унапређењу безбедности саобраћаја дојенима безбедности саобраћаја (проф. др Радославу Драгачу и проф. др Милану Инићу).
- Додељена је награда локалној заједници (град Нови Сад) за постигнут најбољи успех у безбедности саобраћаја.
- Организоване су 3 (три) стручне расправе: округли сто - Улога Ауто школа у саобраћајном образовању и васпитању деце, округли сто - Унапређење прописа о безбедности саобраћаја, округли сто и Тренинг (радионица) - Оцењивање (benchmarking) система безбедности саобраћаја у локалној заједници.
- Представљен је саобраћајни полигон за саобраћајно образовање и васпитање деце који први пут подржава акредитовани концепт "10 лекција које живот значе".
- Наглашен је значај међународних иницијатива, а посебно активности УН, Светске здравствене организације и Светске банке, као и потреба да се ове иницијативе прате и спроводе на локалном нивоу.
- Представљена је пракса Немачке, Енглеске и Италије у развоју система управљања безбедношћу саобраћаја на локалном нивоу, као и најбоља европска пракса примене савремених процедура за унапређење безбедносних карактеристика путева као фактора безбедности саобраћаја.
- Анализирана је најбоља пракса и могућности коришћења система аутоматског откривања и доказивања саобраћајних прекршаја, са посебним освртом на прекршаје брзине и непоштовања светлосних сигнала.
- Приказана су искуства и реализоване активности у циљу унапређења безбедности саобраћаја у

локалним заједницама (општинама и градовима) у Републици Србији.

- Анализирано је финансирање унапређења безбедности саобраћаја у градовима и општинама са нагласком на коришћење новца за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима који припада буџету јединице локалне самоуправе на чијој територији је прекршај учињен.
- Приказани су резултати рада Радне групе формиране од стране Министра саобраћаја у погледу појединих сегмената измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја и подзаконских прописа од формирања у јануару 2013 године до почетка Конференције.

Учесници Конференције подржавају и охрабрују:

- Организаторе Конференције да у наредном периоду интензивирају сарадњу и размену знања и искустава, а у циљу развоја система безбедности саобраћаја, заснованог на трансферу знања и примени искустава најразвијенијих земаља.
- Локалне заједнице које су, савесно и у складу са законом, користиле новчана средства намењена унапређењу безбедности саобраћаја и тако допринеле изградњи и јачању капацитета, развоју сопствених знања и искустава, односно смањивању страдања на путевима, да наставе са организацијом активности на такав начин.
- Позитиван тренд раста процента коришћења наменских средстава која се користе у складу са законом и потребама смањивања страдања у саобраћају.
- Локалне заједнице које то још нису учиниле, да формирају локална тела за координацију послова безбедности саобраћаја, и доносе и спроводе годишње програме инвестиција безбедности саобраћаја у складу са законом.
- Правосуђе да у наредном периоду настави и још више афирмише примену алтернативних санкција према учиниоцима кривичних дела – прекршаја из области против безбедности јавног саобраћаја, за ова кажњива дела учињена из нехата, а такође и да се значајније укључи у рад ове Конференције представљајући са своје стране проблеме у погледу безбедности саобраћаја на путевима.

Учесници Конференције истичу следеће проблеме:

- Стање у безбедности саобраћаја је и даље незадовољавајуће. Тек нешто више од половине општина формирало је тела за безбедност саобраћаја, а већина општина нема транспарентно трошење наменског новца и већина наменских средстава се користи противзаконито - у друге сврхе.
- Националну стратегију безбедности саобраћаја и Акциони план безбедности саобраћаја Влада

Републике Србије још није донела, иако су то њене законске обавезе!

- *Извештај о стању безбедности саобраћаја* још није поднет Народној Скупштини (иако је Влада обавезна да најмање двапут годишње припрема и доставља овај извештај!). Народна Скупштина још ниједном није имала на дневном реду расправу о стању и тенденцијама у безбедности саобраћаја, па се на основу свега наведеног може констатовати да најзначајнији државни органи нису извршили ни минимум својих законских обавеза, те су тако својим лошим примером допринели да други субјекти не поштују закон, односно допринели су урушавању заштитног система безбедности саобраћаја и повећаном страдању људи у саобраћају.
- *Знатан број општина и градова* још увек није формирао тела за координацију послова безбедности саобраћаја, нити је усвајао програме коришћења наменских средстава за унапређење безбедности саобраћаја на путевима.
- *Ненаменски се и противзаконито троши* преко 60% новца за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима који припада буџету јединице локалне самоуправе на чијој територији је прекршај учињен.
- *Контролу коришћења средстава* за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни са циљем да утврди да ли су средства наменски и законито коришћена, буџетска инспекција Министарства финансија и привреде још није вршила и тако је омогућила ненаменско и противзаконито трошење новца у локалним заједницама.
- *Закон о безбедности саобраћаја*, иако је на снази већ неколико година, није довољно примењен, а знатан број подзаконских аката није усвојен, нити примењен. На пример, није у потпуности примењен нови систем оспособљавања возача, нису примењене савремене процедуре унапређења безбедности пута, није у потпуности успостављен систем казних поена, није успостављен квалитетан рад националног и локалних координационих тела, програмиран квалитетан научно истраживачки рад, рад са ризичним и најугроженијим категоријама учесника у саобраћају, систем саобраћајног образовања и васпитања деце, није успостављена интегрисана база података, извештавање извршних и законодавних органа власти, транспарентно извештавање о коришћењу новца за финансирање безбедности саобраћаја, итд.
- *Закон о безбедности саобраћаја* пружа велике могућности за унапређење безбедности саобраћаја које нису искоришћене, првенствено због недовољне посвећености Владе Републике Србије, надлежних министарстава и институција система.
- *Досадашње измене Закона о безбедности саобраћаја* нису биле утемељене на захтевима безбедности саобраћаја, па неке од измена урушавају заштитни систем и доприносе повећаном страдању у саобраћају. На пример, промењена је намена средстава од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима намењених унапређењу рада саобраћајне полиције преусмеравањем на опште потребе Министарства унутрашњих послова,

ублажене су санкције за најтеже саобраћајне прекршаје увођењем могућности њиховог „праштања“ од стране старешина саобраћајне полиције, избегавање казне затвора за најтежа пијанства.

Сагледавајући уочене проблеме, учесници Конференције захтевају да:

- 1) *Председник Владе Републике Србије и министар саобраћаја:*
 - a) интензивирају рад Националног Тела за координацију послова безбедности саобраћаја на путевима и покрену и све друге надлежне државне органе и институције да се посвете раду на унапређењу безбедности саобраћаја;
 - b) убрзају рад на усаглашавању и усвајању Стратегије безбедности саобраћаја и Акционог плана безбедности саобраћаја, засновано на науци, најбољој пракси и искуствима најнапреднијих земаља у погледу безбедности саобраћаја, са јасним мерама, неопходним средствима, очекиваним резултатима, начином праћења и одговорностима;
 - c) хитно захтевају од свих председника општина и градоначелника да покрену локалне кампање „Спасимо 1 живот“, којима би се, низом једноставних активности, у 2013. години смањили број погинулих у саобраћајним незгодама у свакој локалној заједници у Србији најмање за по један.
- 2) *Председник Владе Републике Србије и министар финансија и привреде* покрену процес измене прописа који уређују осигурање од аутоодговорности, тако што би се уместо досадашњих издвајања од свега 1,2 % за видео надзор, значајнији део средстава од полиса обавезног осигурања (најмање 20%) издвајао за унапређење безбедности саобраћаја.
- 3) *Министар саобраћаја:*
 - a) преузме одговорност и организује процес сталног унапређивања прописа у безбедности саобраћаја, на основу научних знања и најбоље праксе;
 - b) интензивира рад вишесекторске радне групе која ће сагледати примену Закона о безбедности саобраћаја и што пре предложити измене и допуне;
 - c) припреми детаљан извештај о томе које одредбе Закона о безбедности саобраћаја нису реализоване у пракси и ко је одговоран што се Закон не примењује у пуном капацитету (шта је предвиђено, шта је и када урађено, шта није урађено, ко је одговоран за то што није урађено и у ком року ће извршити своје обавезе);
 - d) покрене процедуру за измену расподеле наменских средстава од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима тако што би се већи део издвајао за буџет локалних заједница (70%) за финансирање унапређења безбедности саобраћаја, у односу на државни буџет (30%);

- е) додатно појасни одредбе Закона о безбедности саобраћаја које дефинишу намену средстава за унапређење безбедности саобраћаја, и покрене процедуру за измену тако што би се ограничио износ средстава за унапређење безбедности инфраструктуре (до 40 %) и прецизније одредила њихова намена (рецимо, спровођење нових процедура унапређења безбедносних карактеристика пута као фактора безбедности саобраћаја), односно тако што би се на локалном нивоу прописало финансирање унапређења рада саобраћајне полиције набавком опреме за контролу и регулисање саобраћаја, а на државном нивоу подршка пројектима локалних заједница;
- ф) у сарадњи са Агенцијом за безбедност саобраћаја, ЈП "Путеви Србије", МУП - Управом саобраћајне полиције, градовима, општинама и другим значајним институцијама покрену истраживања и снимање индикатора безбедности саобраћаја, како би се створили услови за непрекидно праћење основних индикатора и даље планирање на основу индикатора у свом делокругу рада. На државном нивоу треба обезбедити подршку у овом процесу израдом серије методолошких упутстава (приручника) од стране научно-истраживачких установа, којима би се обезбедила уједначеност у начину снимања индикатора безбедности саобраћаја.
- 4) *Министар финансија и привреде:*
- а) изда захтев за ванредну контролу коришћења наменских средстава за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима у периоду од 2009. до краја 2012. године, као и да објаве резултате и изречене казне за све одговорне за ненаменско трошење новца који је Законом намењен унапређењу безбедности саобраћаја;
- б) обезбеди да се средства од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима која припадају буџету Републике, и намењена су за финансирање унапређења безбедности саобраћаја на путевима, уплаћују на рачун Агенције за безбедност саобраћаја која би, у име националног Тела за координацију послова безбедности саобраћаја на путевима припремала и организовала реализацију свеобухватног програма безбедности саобраћаја, заснованог на науци, најбољој пракси и искуствима најнапреднијих земаља у погледу безбедности саобраћаја.
- 5) *Надлежни органи* што пре донесу све прописане подзаконске акте и да што пре почну примену свих одредби Закона, без изузетака. Посебно је важно да се спроведу процедуре у погледу угрожавања безбедности саобраћаја од стране пута као фактора безбедности саобраћаја, са нагласком на обавезно спровођење метода независне оцене за сваку саобраћајну незгоду са погинулим.
- 6) *Председник Савета државне ревизорске институције* на првој седници Савета покрене поступак измене и допуне Програма ревизије уврштавањем корисника наменских средстава за финансирање безбедности саобраћаја од наплаћених новчаних казни за прекршаје предвиђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима у периоду од 2009. до краја 2012. године, као и да објаве резултате и казне све одговорне за ненаменско трошење новца који је Законом намењен унапређењу безбедности саобраћаја.
- 7) *Повереник за информације од јавног значаја* да хитно обезбеди транспарентно извештавање о коришћењу средстава намењених за безбедност саобраћаја у локалним заједницама.
- 8) *Председници општина и градоначелници:*
- а) успоставе процес стратешког управљања безбедношћу саобраћаја, а посебно да: обезбеде детаљну анализу постојећег стања, успоставе мрежу партнера на локалном нивоу, припреме, усвоје и доследно спроводе локалне стратегије и акционе планове безбедности саобраћаја;
- б) започну и спроведу процес оцењивања стања безбедности саобраћаја у циљу што ефикаснијег дефинисања кључних области деловања и алоцирања средстава и акција, а ради унапређења безбедности саобраћаја;
- с) анализирају могућности и почну систематску и стручно осмишљену примену савремених система за аутоматско откривање и доказивање саобраћајних прекршаја, а у циљу унапређења понашања учесника у саобраћају;
- д) обезбеде средства и друге подстицаје за пројекте и активности удружења грађана и невладиних организација (НВО) у циљу јачања капацитета и одговорности у области безбедности саобраћаја;
- 9) *Министар просвете, науке и технолошког развоја:*
- а) у сарадњи са општинама и градовима покрене дугорочан стратешки план унапређења саобраћајног образовања и васпитања, а посебно да успостави процес стручног усавршавања и сертификавања васпитача, учитеља и других стручњака који раде са децом;
- б) обезбеди да министарство просвете стручне скупове чије одржавање подржава (као што је ова Конференција) третира као акредитоване и учесницима који долазе из основних и средњих школа (извођачима наставе) омогући одговарајуће бодовање.
- 10) *Агенција за безбедност саобраћаја, уз подршку научне јавности*, спроведе систематско истраживање и детаљну анализу институционалних капацитета у општинама и градовима (benchmarking), како би за наредну конференцију „Безбедност саобраћаја у локалној заједници“ припремили одговарајући реферат и усагласили план активности на јачању заштитног система.

за Програмски одбор

проф. др Крсто Липовац, с.р.
проф. др Милан Вујанић, с.р.
проф. др Драган Јовановић, с.р.